

VREME

Copyright © NP Vreme, Beograd

Upotreba materijala iz ovog fajla u bilo koje svrhe osim za
ličnu arhivu dozvoljena je samo uz pisano odobrenje NP Vreme

PDF IZDANJE RAZVILI: Saša Marković i Ivan Hrašovec

OBRADA: Marjana Hrašovec

Jednodušan zaključak

Delovalo je kao da su učesnici tribine, umesto međusobno, govorili jedan *mimo* drugog: srpski zvaničnici (iz Ministarstva unutrašnjih poslova, omladine i sporta i Fudbalskog saveza Srbije – FSS) gotovo po automatizmu, deklarativno su navodili da Srbija nije rasistička zemlja, da u Srbiji nema rasizma između ostalog i zato što u Ustavu i zakonima tako piše, a pomenuto je i “poznato gostoprimstvo srpskog naroda”. Deni Linč iz engleske organizacije *Kick it out* upitao se: “Kako zapravo možete da znate tako nešto?” Time su postignuta dva efekta: voljno ili nevoljno ovdašnje minimiziranje događaja u Kruševcu i izvesno osećanje *promašenosti teme* – govoreći o nasilju u sportu mnogo više nego o rasizmu, u prvi plan je izbio drugi deo naziva tribine

U Srbiji ima svega i svačega: pojedinačnih incidenata, nasilja, negativnih pojava u sportu, nedoličnog ponašanja, primitivizma, nekulture, nevaspitanja, ali ne i rasizma – ili ga ima u najmanjoj

mogućoj meri. Ovako se mogu sumirati izlaganja učesnika tribine u hotelu Hajat pod nazivom “Rasizam u Srbiji: Između odbijanja i posledica”. Na tribini koju su zajedno organizovali nedeljnik “Vreme” i britanska ambasada u

Srbiji učestvovali su Vladimir Božović, državni sekretar u Ministarstvu unutrašnjih poslova, Dragan Atanasov, pomoćnik ministra sporta i omladine, Nebojša Ivković, savetnik generalnog sekretara FSS-a, Aleksandar R. Janković,

uz izdvojeno mišljenje

foto: A. Andić

docent na Fakultetu sporta i fizičkog vaspitanja Univerziteta u Beogradu, a međunarodni karakter konferenciji dao je Deni Linč, zadužen za medije i komunikacije u uglednoj britanskoj nevladinoj organizaciji *Kick it out*, koja

se bori protiv rasizma u fudbalu. Povod za konferenciju bila je utakmica mladih fudbalskih reprezentacija Srbije i Engleske u Kruševcu 16. oktobra, kada su ceo svet obišle slike publike koja na kraju utakmice masovno oponaša

majmunске krike, upućujući ih fudbaleru Deniju Rouzu i drugim crnim igračima u engleskoj reprezentaciji. Srbija je kažnjena sa jednom utakmicom igranja pred praznim stadionom i 80.000 evra, a gotovo kompletna engleska

fudbalska javnost je protestovala zbog, po njihovom mišljenju, preblagih kazni za Fudbalski savez Srbije.

INCIDENTI STVARAJU LOŠU SLIKU O DRUŠTVU: Na

uvodno pitanje moderatora tribine Slobodana Georgijeva – da li u Srbiji ima rasizma, Vladimir Božović je odgovorio negativno. “Mislim da u Srbiji nema rasizma, ali, nažalost, ima pojedinačnih incidenata, koji ukazuju na tipove i određene pojavne oblike rasizma, protiv kojih se državni organi svim sredstvima bore, i mislim da u tom pravcu nema nikakve veze između države i tih pojedinačnih akata ili incidenata koji mogu imati neki oblik rasizma. Zakonodavstvo Republike Srbije sadrži niz kaznenih odredbi kojima se sankcionišu ponašanja usmerena na rasnu, nacionalnu, versku mržnju i netrpeljivost, a prema evidenciji MUP-a, u proteklih pet godina evidentirano je 246 krivičnih dela izazivanja nacionalne, rasne i verske mržnje i netrpeljivosti, 11 krivičnih dela povrede ugleda zbog rasne, verske, nacionalne i druge pripadnosti i tri krivična dela rasne i druge diskriminacije. U najvećem broju slučajeva pomenuta dela odnose se na nacionalnu, a ne rasnu netrpeljivost. Imajući u vidu potrebu dogradnje normativnog okvira u skladu sa međunarodnim standardima, predviđa se izmena krivičnog zakonika, koja je prošla raspravu u parlamentu, u smislu uvođenja instituta zločina iz mržnje. Pažnju domaće i međunarodne javnosti imaju neredi na sportskim susretima, tokom kojih dolazi do ispoljavanja mržnje i netrpeljivosti po osnovu različitosti od strane pojedinih navijačkih grupa. Ovakvi incidenti stvaraju, nažalost, lošu sliku o društvu, a štete i onom čuvenom, uvreženom mišljenju o srpskom narodu i njegovom navedeno čuvenom i poznatom i gostoprимstvu i širokogrudosti, kakvih je retko u evropskoj i svetskoj istoriji”, rekao je Božović.

NAJVEĆI PROBLEM SPORTA JE DA PREŽIVI: Dragan Atanasov se saglasio sa Božovićem da u Srbiji nema rasizma, i naveo neke od aktivnosti Ministarstva u vezi sa pravljenjem nove strategije o razvoju sporta: “Mi smo još 2008. želeli da napišemo strategiju o razvoju

sporta, a jedan deo te strategije je trebalo da bude nasilje u sportu, ne samo nasilje navijača već sve negativne stvari koje generalno prate sport. U cilju izrade te strategije, pozvali smo evaluacioni tim Saveta Evrope da oceni situaciju i da nam kaže šta bi trebalo da uradimo kako bismo sprečili nasilje u sportu. Oni su došli, napravili 22 preporuke, a jedna od njih je bila da se formira Nacionalni savet za sprečavanje nasilja. Mi smo sve te preporuke prihvatili i formirali smo Nacionalni savet koji čine premijer, ministar omladine i sporta, javni tužilac i ministar pravosuđa, ali i nevladine organizacije, Sportski savez Srbije, Olimpijski komitet Srbije i najveći granski savezi – odbojkaški, fudbalski, vaterpolo i rukometni savez, kao i Udruženje sportskih novinara Srbije.

Takođe, krenuli smo u izradu nove strategije, jer stara strategija važi još 2013. godine. Po Zakonu o sportu dužni smo da u toku 2013. napravimo novu petogodišnju strategiju. Obišli smo već pet gradova, pravimo tribine i diskutujemo o primeni strategije o razvoju sporta u svim aspektima, između ostalih i u cilju sprečavanja nasilja. U tih pet gradova niko

još nije otvorio temu nasilja, što ne znači da ono ne postoji, nego znači da, možda, naši klubovi, naš sport, više muče neki drugi problemi, a to je preživljavanje

u ovim teškim vremenima. U istraživanju fokus grupa, koje je Ministarstvo sprovedo, jedan od zaključaka mladih ljudi koji su učestvovali je da nasilje uopšte nema veze sa sportom, već da je ono podstaknuto lošom situacijom u društvu. Jedna devojka iz Niša je rekla da nije reč samo o nasilju u sportu već da je ono sve prisutnije u školama i na ulicama, dakle, oni ga detektuju i vezuju ne samo za sport, nego za celo društvo.”

PRVI KORAK, PREPOZNAVANJE I PRIZNANJE PROBLEMA: Deni Linč je imao malo drugačije mišljenje o događaju iz Kruševca od ostalih panelista – po njemu, nije važno hoće li se nešto na-

zvati rasizmom ili ne – bitno je da se prepoznaju osećanja osobe kojoj je upućeno vređanje.

“Mislim da ne bi trebalo da se previše fokusiramo na ono što se desilo u Kruševcu. Ali, kada je reč o majmunskim kricima, ja sam beo, tako da ne znam kakav je to osećaj kada mi ih neko upućuje. Mogu da zamislim da nije prijatno, ali ne znam kako to zaista izgleda. U tom sastavu Engleske u Kruševcu je igrao i Andros Townsend. Njegov otac radi sa mnom u *Kick it out*. Razgovarao sam sa njim u sredu ujutru, dan nakon utakmice. Andros je doleteo iz Srbije, bio je uznemiren, besan, zburnjen. Mislim da treba da budemo oprezni kada tvrdimo da u ovoj ili onoj zemlji nema rasizma.

Razlika između fudbala i drugih sportova

Dragan Atanasov: Kada pogledate šta je sve Srbija organizovala od sportskih događaja, samo u proteklih nekoliko godina – seniorsko prvenstvo Evrope u rukometu za muškarce i za žene, prvenstvo Evrope u odbojci, Svetski kup u veslanju, Seniorsko prvenstvo u rvanju itd., videćete da ni na jednoj od tih manifestacija nije bilo incidenta. Iz svega ovoga se vidi da je Ministarstvo omladine i sporta u ovom kratkom periodu imalo čitav niz aktivnosti upravo na onome što jeste naš posao, a to je prevencija, i ono gde mi stvarno možemo da reagujemo.

Deni Linč: Ne bi trebalo da se fudbal poredi sa drugim sportovima. Fudbal je industrija vredna više milijardi funti. I nećete imati navijačko nasilje u rukometu, odbojci ili kriketu. Istorija i kultura fudbala, možda ovo pričam samo iz naše perspektive, sam pokret fudbala je organski vezan za nasilje, i to ga odvajava od drugih sportova. Druga stvar je što nije nužno da se rasizam manifestuje kroz nasilje, mada je nekada to bio slučaj. U Britaniji živi veliki broj ljudi koji su poreklom iz Azije, a vidimo tek mali broj njih da igra fudbal na vrhunskom nivou. Veoma je mali broj crnih trenera iako je četvrtina svih igrača crna. Ima veoma malo žena, nema gej igrača, i eto tako vidimo kako se diskriminacija sprovodi praktično svakog dana. Stoga je potrebno razdvojiti nasilje od institucionalizovane diskriminacije.

Vladimir Božović: Statistika MUP-a

U 2012. godini je održano preko 50.000 javnih skupova, od čega oko 39.500 sportskih manifestacija, na kojima je prisustvovalo više od pet miliona ljudi. Podneto je 165 krivičnih prijava za nasilničko ponašanje na sportskoj priredbi ili javnom skupu, kojima je obuhvaćeno 275 lica, a u 102 slučaja došlo je do narušavanja javnog reda i mira. Broj povređenih lica je povećan sa 95 u 2011. godini na 104 u 2012, 41 sportska priredba je prekinuta, povećan je broj lica privedenih u službene prostorije sa 497 na 770. Nažalost, povećan je i broj zadržanih lica sa 48 na 157, kao i broj lica lišenih slobode sa 4 u 2011, na 55 lica u 2012. Dva su karakteristična događaja koja su privukla pažnju javnosti: utakmica mladih reprezentacija Srbije i Engleske 16. oktobra u Kruševcu, kada je podneta krivična prijava protiv devet lica, od toga je pet reprezentativaca Srbije i dva reprezentativca Engleske zbog postojanja osnovane sumnje da su izvršili krivično delo nasilničkog ponašanja na sportskoj priredbi. Drugi slučaj je fudbalska utakmica osmine finala Kupa Srbije između Novog Pazara i Rada, odigrana 24. oktobra u Novom Pazaru. Tom prilikom su podnete krivične prijave protiv 12 lica – od toga šest za nasilničko ponašanje, protiv pet lica za izazivanje nacionalne i verske mržnje i netrpeljivosti, i protiv jednog lica za neovlašćenu proizvodnju, držanje, nošenje oružja i eksplozivnog materijala. U proteklih šest godina zabeleženo je i 76 napada na Rome, od čega je policija uspešno rasvetlila 39 napada, a imali smo i 22 parole ispisane protiv Jevreja, i jednu protiv Mađara.

Kada je reč o tome kako prepoznati rasizam, nadam se da vam je priča koju sam vam ispričao o Androsu dala ideju o tome kako se on osećao. Nešto što nekome neće izgledati kao rasizam, nekom drugom će biti potpuno neprihvatljivo, kao za Androsa, i ljude i igrače poput njega. Mi zapravo, iako se borimo protiv rasizma, koristimo reč "diskriminacija", jer ona pokriva čitav spektar – islamofobiju, homofobiju, antisemitizam itd. Kada je reč o događajima u Kruševcu iz oktobra, prva stvar bi trebalo da bude priznanje, prepoznavanje bola i patnje koje su izazvali oponašanje majmunskih krika, bilo da ih neko smatra rasizmom ili ne. Uvek postoji neko kome su ti povici upućeni, ko se nalazi na drugom kraju, ko sve to proživljava, a siguran sam da on nema prilike da nakon toga kaže 'to što si mi upravo rekao, to je potpuno neprihvatljivo'. Niko nije ovde da ocenjuje 'ovo je rasizam a ovo nije', reč je o kontekstu u kome je nešto izgovoreno, i kako se osoba kojoj je to upućeno oseća. I mislim da je prepoznavanje ovoga dobar početak koji daje plodno zemljište da pronađemo neka rešenja", rekao je Linč.

RASIZMA U KRUŠEVCU NIJE BILO U TOKU UTAKMICE: Prema mišljenju Nebojše Ivkovića, postoje tri segmenta u borbi protiv rasizma – pravna regulativa, preventiva i edukacija i promena načina razmišljanja: "Posle Kruševca i onoga što se desilo, svi mi u FSS-u smo dobro analizirali situaciju, i naša jednosturna ocena je da srpski narod, Srbija, nikad nije bila, niti je sada, niti će biti rasistička zemlja. Čitava kampanja borbe protiv rasizma mora da se posmatra kroz prizmu borbe protiv nasilja,

nedoličnog ponašanja i svih drugih vidova diskriminacije, koji su u znatno, znatno većoj meri izraženi na našim sportskim priredbama, naročito na fudbalskim utakmicama, gde imamo problematičnih političkih poruka, vredanja po verskoj osnovi, šovinizma, ali, naravno, rasizma najmanje.

Kako se boriti protiv rasizma? Po meni, ta borba ima tri segmenta. Prvi je onaj da prenesemo pravnu regulativu, odnosno interne propise FSS-a, usaglašene sa propisima FIFA i UEFA, a ti propisi su striktni – nula tolerancije za rasizam. Kada se vodio veliki disciplinski postupak u UEFA povodom 'slučaja Kruševac', želeli smo da dokažemo, što je bazirano na izveštajima službenih lica, da rasizma u toku trajanja utakmice nije bilo. Znači, rasizam, sa tim nezgodnim, kako da ih nazovem, podražavanjem majmuna, dogodio se nakon poslednjeg sudijinog zviždika. Da se to desilo u toku utakmice, UEFA ima posebnu proceduru u tri koraka, i sudija bi zaustavio igru i preko razglasa bi išlo upozorenje navijačima. Ukoliko se ponovi, sudija na poziv delegata, izvodi igrače u svlačionicu na 5-10 minuta, a ako se to ponovi i treći put, utakmica se prekida. Znači, prema delegatu, toga u Kruševcu u toku utakmice nije bilo. Neću da pomislite da pravdam bilo koga, posle sudijinog zviždika se, nažalost, desilo to što se desilo.

Počev od prolećne polusezone, mi ćemo ovu praksu uvesti i u naše prvenstvo.

Drugi segment je preventiva, edukacija, a treći je da se promeni način razmišljanja i način ponašanja. Ako hoćemo da igramo fudbal, ili bilo koji drugi sport sa Evropom, onda moramo da se povinujemo pravilima naših krovnih organizacija, i da se ponašamo u tom duhu. Prosto je neverovatno da su u Kruševcu naši navijači izabrali najgoru moguću varijantu da iskažu svoje nezadovoljstvo. Ono što se apsolutno nikada ne može tolerisati to je oponašanje majmuna."

MEĐU NAŠIM IGRAČIMA NEMA RASIZMA:

Aleksandar R. Janković je istakao da ponašanje naših igrača u stranim klubovima i odabir igrača tamne puti za igrača godine u domaćim klubovima potvrđuje da nema rasizma ni kod igra-

ča, ni u klubovima: "Generalno se slažem sa svim panelistima koji su rekli da nema rasizma na našim prostorima, ali ima mnogo primitivizma, nekulture i nevaspitanja. I kao neko ko je direktni akter svih tih dešavanja, a s druge strane kao neko ko dolazi sa Beogradskog univerziteta, mislim da treba da se bavimo vaspitanjem i kulturom od najmlađih uzrasta, odnosno fudbalskih kategorija. Mislim da je to jedan od najvećih problema – ako želimo da imamo vaspitane fudbalere i celokupno fudbalsko okruženje, neophodno je i da ljudi koji rade sa tim mladim fudbalerima budu vaspitani, pa onda dalje da pričamo o tome kako to treba širiti i na vlasnike klubova, pa konačno da dođemo do navijača. Već 17 godina sam uključen u rad fudbalskih klubova, od 2006. sam u FSS-u kao jedan od trenera u reprezentaciji. Naši igrači igraju u klubovima po Engleskoj, Francuskoj, i u svakodnevnom su kontaktu sa tamnoputim fudbalerima. Mi zaista pažljivo pratimo njihovo ponašanje i možemo da tvrdimo da među njima nema ni trunke rasizma. S druge strane, naši veliki klubovi, Crvena zvezda i Partizan, samim tim što proglašavaju igrače tamne puti za igrače godine, takođe potvrđuju da nema ni tog organizovanog rasizma iz ugla ljudi koji upravljaju fudbalskim klubovima." ◀

Radmilo Marković

I Engleska je nekad bila “loš momak”

“Radim sa igračima koji su bili na meti majmunskog skandiranja, bacane su banane na njih, što mislim da je užasno. Time praktično kažete ‘ti nisi ljudsko biće, ti si gorila, majmun’. Mislim da moramo da prepoznamo i shvatimo šta se događa na drugoj strani, na strani koja je izložena nasilju”

Po sopstvenom priznanju, Deni Linč se davne 1991. godine iskradao iz sobe u kući svojih roditelja, kako bi sredom uveče gledao pregled evropskog fudbala. “Tada još nije bilo toliko fudbala na televiziji, i tada sam prvi put video tim Crvene zvezde – na malom televizoru sa lošom slikom, u uglu sobe. Ono što mi je ostalo urezano je da su Zvezdini igrači bili veoma snažni, veoma vešti i veoma brzi. Ja sam navijač Njukasla i sa sigurnošću mogu da kažem da ni pre ni posle toga nisam gledao takav fudbal, i bio sam očajan kada su Zvezdi godinu dana kasnije zabranili da igra”, kaže Linč, zadužen za medije i komunikacije u antirasističkoj organizaciji *Kick it out*, koja se bori za jednakost i inkluzivnost fudbalera. U razgovoru za “Vreme” Linč objašnjava kako su se stvari u Engleskoj popravile tokom godina, kako bi “slučaj Kruševac” bio viđen da su uloge bile obrnute, i kako funkcioniše organizacija u kojoj radi.

“VREME”: *Kick it out* sledeće godine slavi 20 godina postojanja, organizacija je nastala 1993. Koliko su se stvari u engleskom fudbalu promenile od tada kada je reč o rasizmu?

DENI LINČ: Razlika u klubovima i stadionima u odnosu na one iz 1993. je ogromna, ali, kada pogledate, sve je drugačije sada nego što je bilo ‘93. Klubovi mogu mnogo adekvatnije da se bore protiv rasizma i generalnog nereda, neprihvatljivog ponašanja. Vreme kada je nastajala naša organizacija bilo je vreme velikih promena – imali smo tragediju na Hillsboroughu 1989, Liverpool i Notingham Forest su igrali utakmicu, došlo je do velikog sukoba i skoro 100 ljudi je poginulo. Naredne godine je bilo Svetsko prvenstvo u Italiji, a 1992. je osnovana

Premijer liga u današnjem obliku. Nakon tragedije u Hejselu 1985, Engleska je imala petogodišnju zabranu igranja u Evropi za sve klubove. Te godine fudbal je verovatno spao na najniže grane. Liverpool je igrao sa Juventusom, stadion se srušio, ljudi su izgubili živote – otišli su na utakmicu i nikada se sa nje nisu vratili. Kada pričamo o Kruševcu i događaju iz oktobra, morate se setiti da je Engleska godinama bila prezrena – njeni navijači dođu u zemlju, porazbijaju sve, piju, tuku se, vrata se u Englesku i opet sve ispočetka. Mi znamo kako to izgleda kada te gledaju kao lošeg momka. Ali su vlasti u Engleskoj preuzele vodeću ulogu i rekle “ovo utiče ne samo na fudbal već i na to kako ljudi vide Englesku, ljudi povezuju Englesku sa svim ovim negativnim stvarima.” Dvadeset godina kasnije, u engleskom fudbalu vidite velike stadione, najbolje igrače, porodičnu atmosferu na utakmicama, tako da se igra znatno promenila, a crni igrači su deo igre, kao da to nikada nije bio problem.

Kakva je bila uloga vaše organizacije u ovoj promeni?

To nije bio posao samo za *Kick it out*, nego za fudbal i društvo generalno. Mi u našoj organizaciji imamo kolaborativni pristup, radimo sa organizacijama koje imaju stvarnu moć. Mi nemamo moć odlučivanja, nismo članovi nezavisnih komisija koje odlučuju o kaznama – imamo određeni nivo uticaja, ali to je sve. Naša uloga je preventivna: edukujemo navijače, igrače, pravimo treninge o neprihvatljivom govoru, idemo u škole, razgovaramo o tome kako se manifestuje antisemitizam, radimo sa klubovima. Postoji kampanja “Nedelja akcije”, kada igrači nose majice na kojima je antirasistička poruka, na taj način povećavamo

svesnost ljudi. Naravno, ključne su veze sa FA, Premijer ligom i Udruženjem fudbalera (PFA). Kada govorimo o ovoj promeni, to nije bio posao jedne organizacije, niti može biti, reč je o kolektivnom pristupu kolektivnom problemu. Mislim da smo napravili veliki korak napred kada je reč o navijačima u Engleskoj u proteklih 20 godina. Fudbal je bio utočište huligana, problematičnih tipova, rasista. Sada još uvek postoje elementi toga, ali je urađen veliki posao sa klubovima, koji imaju svoje grupe navijača, a oni pak imaju svoje trustove, odnosno male grupe u sportskim sekcijama koje rade sa klubovima, nešto poput *Kick it out*, ali na nivou pojedinačnog kluba. Njukasl junajted, klub za koji navijam, pre mnogo godina imao je kampanju “Njukasl je crn i beo” (Njukasl ima dresove sa crno belim prugama). Kampanja je gajeći tako inkluziju, činila da se obe strane osećaju dobrodošlo.

Kažete da sada vlada porodična atmosfera na utakmicama. Kakav je onda vaš posao danas?

Kick it out je istovremeno pokret za podizanje svesti i biro za prijavljivanje različitih vrsta diskriminacije, od Premijer lige sve do “beton-liga”, odnosno amaterskih liga. Mi tada alarmiramo vlasti, koje su u ovom slučaju Fudbalska asocijacija (FA), i oni to dalje istražuju. Imali smo dva velika slučaja prošle godine, sa Džonom Terijem i Luisom Suarezom, i postojali su mnogi koji su mislili da njihove kazne nisu bile dovoljne. To je imalo negativan efekat, jer ljudi onda pomisle, ako ta osoba može da kaže nešto rasistički, a nema kazne, zašto bih onda bilo šta prijavljivao? Teri je kažnjen sa 250.000 funti. Ako pogledate koliki novac oni zarađuju, to je njegova dvonedeljna plata, mogli biste da kažete da kazna nije adekvatna. U mnogim ovakvim slučajevima može se napraviti paralela sa zločinom – ponekad kazna za zločin jednostavno nije dovoljna, to je životna činjenica, i jedini način na koji mi možemo da pomognemo u ovakvim slučajevima je da ih ljudi prijave. Ako ne prijave, mi ne znamo da se nešto dogodilo, nas sedmoro radi u *Kick it out*, a više od 100.000 utakmica se igra u Engleskoj svakog vikenda, i to samo na amaterskom nivou.

Koliko prijava imate nedeljno?

Teško je kvantifikovati. Ako dobijemo više prijava u toku nedelje, to može da znači da se dogodilo više rasnih incidenata ili, pak, da se više ljudi okurazilo da ih prijavi – na primer,

Deni Linč foto: A. Anđić

zato što je videlo poster, reklamu, zato što im je podignuta svesnost. To onda ne znači da se više stvari događa, već da više ljudi zna kako i kome da prijavi incident. To je i naš posao, da ljudi znaju na koji način da upute prijavu.

U redu, ali koliko prijava imate?

To je nešto što ne otkrivamo, ali mogu reći iz perspektive samoniklih, amaterskih klubova da je u poslednjih nekoliko godina njihov broj povećan. A razlog zbog kojeg ne otkrivamo je upravo taj – da je teško odrediti da li se problem povećava ili su ljudi aktivniji. Amaterski fudbal je ponekad zaboravljen, jer ovde sada pričamo o nacionalnim savezima, fudbalerima koji zarađuju hiljade funti svake nedelje, svi smo videli šta se desilo u Kruševcu jer

je bilo na vestima...

Ali šta da nije bilo na vestima?

Upravo to je moja poenta. Ja igram amaterski fudbal i video sam pre šest meseci masovnu tuču, ljudi su povadili korner zastavice i tukli se u lokalnom parku. Ja sam to video, još nekoliko ljudi je to videlo, i to je to, niko to nije video ovde, niti u Engleskoj. A kada je reč o ovim poznatim slučajevima, svi ih vide, snimaju telefonom, uključene su poznate ličnosti, fudbaleri, osobe od nacionalnog značaja. Amaterski fudbal nikoga ne zanima ukoliko ne igraš u njemu, ali se iste stvari dešavaju, iste vrste incidenata. Stvari u vrhunskom fudbalu sa pravom zavređuju pažnju, ali moramo prepoznati ovakve stvari i u najnižim ligama.

Od vitalnog je značaja da povećamo svesnost.

Da se događaj iz Kruševca desio u Engleskoj, kako bi bio okarakterisan? Čuli smo na tribini da nije bila reč o rasizmu, nego o incidentu.

Takve stvari su se događale u Engleskoj. Radim sa igračima koji su bili na meti majmunskog skandiranja, bacane su banane na njih, što mislim da je užasno. Time praktično kažete “ti nisi ljudsko biće, ti si gorila, majmun. Neki ljudi to smatraju rasizmom, neki ne misle da je to rasizam. I to smo danas na tribini jasno videli – da neki ljudi majmunske uzvike ne karakterišu kao rasizam, već kao nešto drugo. Ali činjenica je da su ti mladi ljudi, reprezentativci Engleske, otišli u drugu zemlju i bili izloženi neprihvatljivom vređanju, fizičkom i verbalnom. Lično, smatram da se tu stvar vraća na obrazovanje. Ako neko misli da je u redu da se to radi, kako će znati za bilo šta drugačije? Nije zaista krivica na toj osobi, do izvesnog nivoa, već do onoga što su joj govorili, šta su je učili, možda porodica ili prijatelji. I mislim da moramo da prepoznamo i shvatimo šta se događa na drugoj strani, na strani koja je izložena nasilju. Osoba koja je počinilac mora to da shvati, da zna da toj osobi to nije prihvatljivo.

A da se “slučaj Kruševac” dogodio u Engleskoj, sa potpuno izmenjenim ulogama, šta bi se desilo?

U 2012. godini bila bi najšira moguća osuda, siguran sam u to. I neke mere bi bile preduzete – koje, teško je reći jer je hipotetička situacija. Ali bi FA veoma ozbiljno razmotrio ceo slučaj, a mislim da bi došlo i do osude navijača. Sada je na UEFA da reaguje i da primerene kazne.

Na pitanje moderatora na tribini “Da li postoji rasizam u Srbiji”, rekli ste da ste tek stigli, i da ne možete da odgovorite.

Da, jednostavno ne mogu da odgovorim na to pitanje, ne bi bilo fer da odgovorim. Bilo bi nepravedno da samo pogledamo šta se dešavalo u Kruševcu i da na osnovu toga zaključujemo kakvi su ljudi ovde. Ali, ipak, dogodilo se, i ako se već dogodilo ovde, znači da može da se desi i na nekom drugom mestu. Incidenti se dešavaju, ne samo u Srbiji, već širom Evrope. Ono što sam čuo danas na tribini je želja da se istraži ovaj problem. Ne želja svih, ali određenih ljudi, da oni shvataju da postoji problem, i da žele da pronađu način da se on reši. A to je nešto što zahteva vreme, organizaciju i povećanje svesnosti.

Radmilo Marković

Džejs Mor, prvi sekretar Britanske ambasade u Beogradu

Nema svrhe poricati problem

Srpski fudbal je bio u naslovima širom sveta tokom 2012. godine. Nažalost, ne u pozitivnom svetlu, iako su zaista postojale stvari za slavlje: Partizanova peta titula zaredom, ulazak Donjeg Srema u Superligu, Avram Grant je još jednom otpušten, i pojavio se mladi talenat poput Lazara Markovića.

U najvećem delu, ja zaista uživam gledajući fudbal u Srbiji. Kada sam došao ovde 2011, zamenio sam crveno-belu sezonsku kartu Arsenalu za Partizanovu crno-belu. Engleska Premijer liga je najbolja na svetu, tako da sam znao da kvalitet fudbala neće biti isti. Ali, u Srbiji ste mnogo bliži igračima, naročito na manjim terenima, poput Javorovog ili Borca iz Čačka, a buka i strast koje dolaze od navijača obično su impresivne.

▣ Bojim se da mi moje iskustvo u srpskom fudbalu, a to je oko 45 mečeva, govori da ima još posla u izbacivanju rasizma sa utakmica

Nekoliko mojih prijatelja je posetilo Srbiju i gledalo sa mnom jedan fudbalski meč. Ono što ih je šokiralo (ne i mene, navikao sam na to do sada) jeste drugačiji pristup bezbednosti publike u Srbiji. Baklje i petarde unutar stadiona su veoma retke pojave u Britaniji, nakon što su prestupnici bili oštro kažnjeni tokom osamdesetih i devedesetih.

U ovom periodu dok sam pratio srpski fudbal, Fudbalski savez Srbije je kaznio neke klubove zbog bacanja baklji, a prisustvo policije na utakmicama je i dalje visoko, ali se količina pirotehnike ne smanjuje. Svaki put kada ulazim na stadion detaljno me pretresaju, i ne jednom sam morao da se raspravljam kako bih uneo i torbu unutra. To dovodi do pitanja: kako se ova potencijalna oružja unose na stadion, uprkos pretresima?

U svetlu događaja u Kruševcu 16. oktobra, mnogo puta sam čuo od zvaničnika da "nema rasizma u Srbiji", i naročito da "nema rasizma u srpskom fudbalu". Takođe, čvrsto je poricano da je došlo do bilo kakvog rasističkog vređanja engleskih igrača u Kruševcu. Istraga UEFA je pokazala da su ova poricanja u suprotnosti sa realnošću.

Bojim se da mi moje iskustvo u srpskom fudbalu, a to je oko 45 mečeva, govori da ima još posla u izbacivanju

rasizma sa utakmica. Nakon 10 minuta od početka prve utakmice kojoj sam prisustvovao u Srbiji većina Partizanovih navijača je pokušala da dekoncentriše izvođača penala FK Škendije vičući "Ubij, ubij, ubij Šiptara". Manji broj onih oko mene u Humskoj su svojim sunarodnicima, etničkom Bošnjaku, Hrvatima i Mađarima, vikali da odjebu, samo zbog njihove nacionalnosti.

Čuo sam kako se zviždi Partizanovim crnim igračima u Novom Pazaru i Gornjem Milanovcu, ni zbog čeg drugog do zbog boje njihove kože. Takođe, iako nisam iskusio iz prve ruke, video sam izveštaje o uvredljivim povikima koje su mali delovi navijača Rada, Novog Pazara i drugih timova upućivali ljudima različite nacionalnosti.

Nijednoj od ovih stvari nema mesta u civilizovanom društvu, niti u blizini fudbala. Kada je Britanija imala velike probleme sa fudbalskim huliganstvom, uključujući rasistička skandiranja i bacanja baklji, tadašnji sekretar Fudbalske asocijacije Ted Kroker rekao je premijerki Margaret Tačer: "Mi ne želimo vaše huligane na našim stadionima", ciljajući na to da fudbal odražava stanje u društvu, i da rešenje problema mora da dođe od opšte javne saglasnosti da: a) problem postoji i b) svi sektori društva – vlada, sportski čelnici, klubovi i navijači moraju zajednički da rade.

Mi još uvek imamo probleme sa rasizmom u engleskom fudbalu, što svedoče nedavni slučajevi u kojima su akteri bili Džon Teri, Luis Suarez i drugi. Ali, na sreću, trideset godina smo udaljeni od tačke kada su strani ili crni igrači rutinski vređani. Postoji snažan sistem za kažnjavanje rasizma, a o problemima se raspravlja u javnosti. Nisam siguran da se isto može reći za Srbiju.

Zato mi je bilo drago da je "Vreme" organizovalo nedavnu konferenciju o rasizmu u fudbalu i pozvalo organizaciju "Kick It Out!", koja je bila na čelu borbe protiv rasizma u fudbalu u Velikoj Britaniji skoro 20 godina. Iako su se zvanična poricanja nastavila, pitanja novinara i drugih ljudi sugerisala su da je Srbija spremna da barem razgovara o problemima. Znam da su "Kick It Out" i druge fudbalske institucije u Britaniji spremne da podele znanje o tome kako se treba boriti protiv rasizma u srpskom fudbalu – nadam se da će ta ponuda uskoro biti prihvaćena. ◀